

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

Situația aromânilor.

Un bărbat politic aromân scriind în foaia din Arad despre situația aromânilor macedoneni, creată de pacea dela București, spune următoarele:

„Românii din Albania, văzând cum toate grupurile de Români sunt condamnați la o ireparabilă dispariție etnică, au ținut o consfătuire intimă, la care au participat toți fruntașii lor mai de seamă. Ei au votat o moțiune, prin care se declară solidari în ceea ce privește noua îndemnare a școlii și bisericii în noul stat Albanez. Au fost unanimi în a recunoaște, că numai autonomia bisericii poate să le garanteze individualitatea lor națională, și cum România șovăește în a le sacra episcop, sunt hotărâți să se adreseze Vaticanului. În acest scop au și ales din sinul lor o delegație de trei, care zilele aceste se duc la Roma, ca să se prezinte papei”.

Va să zică români din statul independent albanez, cari în curând vor jura credință principelui de Wied, nepotului reginei Elisabeta a României, caută ași mântui limba și naționalitatea sub scutul Romei și al religiei catolice. Iată chestia uriașă, care preocupă de atâta timp pe toți conducătorii aromânilor din peninsula balcanică și care azi a început să încălzească și masele mari ale populației românești de acolo. Vorba e și aci vechiul adevăr, că românii luptă mai mult pentru limbă și naționalitate, decât pentru viața și moșia lor.

Răsboaiele seculare, răscoalele, dominațiunea turcească au spart cu vreme masele compacte aromânești din Epir și Macedonia, cari în grupuri răslețe s'au refugiat prin toate defileurile munților din peninsula balcanică. Im-

prăstiați astfel aromânii, e natural că roboți politicește de turci și culturalicește de greci, au început pe încetul să-și piardă și conștiința unei datorii proprii naționale și brațul și inima și-au oferit-o întotdeauna intereselor altor popoare. Răscoala grecească dela începutul veacului al XIX a chemat sub arme floarea populației aromâne, care a luptat pentru eliberarea grecilor de sub jugul turcesc cu o vitejie uimitoare. În schimb a pătruns după aceea cultura și limba grecească și mai cu putere în biserica, școala și viața lor publică, nu numai la cei de pe teritoriul grecesc, dar mai ales la cei din imperiul otoman.

O redeştere a conștiinții naționale aromâne a urmat abia târziu, și răsboiul din 1878 a dat o mai pronunțată notă acestei mișcări „naționale”. Notăm, că aceasta mișcare a putut străbate numai treptat în păturile intelectuale aromâne, care e și azi încălzită în mare parte de idealul unui panellenism. Și pe lângă tot interesul, ce l'a arătat România în timpul din urmă chestiei macedo-românești, tot nu a putut exopera dela guvernul otoman aranjarea definitivă a autonomiei bisericii aromâne, nici chiar înființarea unui exarchat român macedonean nu i-a succedat. Încercările de natura aceasta au dat pe de-antregul de mal, în urma opoziției făcute de greci și grecomani, iar istoria lui Apostol Mărgărit e încă destul de cunoscută.

Deranjați astfel bieții aromâni au fost pe neașteptate surprinși de evenimentele răsboiului balcanic din urmă. Împrăstiați pe un vast teritoriu, învrăstați cu toate popoarele balcanice, naționalicește divizați, în biserică în mare parte grecizați, și deși sunt elementul cel mai cult și mai de seamă în Balcani, au ajuns sub stăpânirea alor patru împărății deo-

sebite, cari toate îi așteaptă, ca să-și înmulțească cu ei numai populația autohtonă. Pacea dela București le-a asigurat ce-i drept 3 episcopii proprii aromâne, în Grecia, Sârbia și Bulgaria, le-au asigurat școli naționale și le-a garantat naționalitatea, dar toate aceste vor rămânea, aceea ce în țara ungurească e legea de naționalități, o slovă scrisă pe hârtie, ca oricare lege de natura aceasta.

Și pe când constatăm aceste, par'că citim istoria neamului nostru de aici din Ardeal și țara ungurească în veacul al șeptesprezecelea. Părăsit și acesta de intelectualii și conducătorii săi, mulțimea lăsată de capul ei, ajunge pradă intereselor altor neamuri. În primejdie să-și piardă naționalitatea și legea și limba și viitorul, s'a ivit idea mântuitoare a unirii cu Roma.

Tocmai din acest punct de vedere numai saluta putem pe aromânii din Albania, că în aceste momente ale plămădirii statului albanez, nu mai cred promisiunilor, nici altei perspective strălucitoare, ci caută ași asigura existența lor națională prin unirea lor cu biserica Romei. Au avut ei destule ocazii și până acuma să vadă cât prețuiește în privința aceasta și politica țării românești și scutul bisericii ortodoxe naționale din București.

În coloanele acestei foi au apărut la vremea sa calde șire pentru acest ideal aromân. Oameni de seamă, aromâni, au militat cu toată căldura sufletului lor pentru unirea tuturor aromânilor cu Roma. Chiar comitete s'au constituit, cari să ducă la bun sfârșit idea, dar politica a zădărnicit planul acesta. Se sperăm, că acum se vor trezi în sfârșit toți la cruda realitate și pilda aromânilor albanezi o vor urma-o aromânii de pretutindenea, singura posibilitate, ca acești frați ai noștri să-și mântuie naționalitatea.

D. deputat dr. Teodor Mihali despre tratativele de pace. Dl deputat dr. Teodor Mihali a declarat ziarului „Az Est” despre tratativele de pace:

„In prezent tratativele între noi și d. prim-ministru pauzează din cauza ocupațiunii în altă parte a dlui prim-ministru.

Dorința există în amândouă părțile și așa fiind, sperăm că să putem încheia o pace cinstită, loială, în favoarea țării și a popoarelor noastre.

Sper cu atât mai mult în posibilitatea înțelegerii cu cât situația economică și criza financiară de astăzi fac simțită necesitatea unei conviețuirii armonice a poporului românesc cu elementul maghiar.

Tot atât de necesar este însă ca poporului nostru să i-se asigure o dezvoltare economică, culturală și politică.

Garanțiile în această trebură să stea în proporție directă cu situația numerică și culturală, ce reprezintă Români în cadrele Ungariei.”

Din Budapesta se anunță, că au sosit acolo dnii Dr. Teodor Mihali, Dr. Iuliu Maniu, Dr. Valer Braniște, cari vor încheia în zilele acestea tratativele cu guvernul.

Opera de maghiarizare a unui pleban rom.-cat. în Bicz.

Încă nu e anul de când s'a așezat în Bicz un preot rom.-cat. Cu mult alai a fost primit — căci după zisa protopopului din Ditra și-a împlinit o veche dorință — de a vedea în fiecare sat numai unde se află vre-un suflet rom.-cat. câte un preot de-al lor. Trecem peste toastele dela banchet, căci mi scârbă să mă cuget la ele, căci subiectul toastelor a fost sbiciuirea preoților gr.-cat., cari prin faptul, că au botezat și

îngropat și câte un credincios rom.-cat. au romanizat (eloláhositották) pe toți rom.-cat. — impunându-i nouului pleban de a scoate pe toți aceia, cari s'au strecurat în biserică gr.-cat. Aceasta e mulțămăta, care să de preotului gr.-cat., care de fapt a botezat, mărturisit și îngropat și rom.-cat., căci administratorul lor cu sediul în Tulgheș nice nu voia să știe de ei — ci venia numai atunci la Bicz, când putea duce acasă stola grasă. Preoții gr.-cat. și-au făcut numai datoria lor — și acuma cu cu toți am ajuns la convingerea că pe un rom.-cat. în lipsa preotului lor — să-l l-aș să-și dea sufletul neîngrijindu-l — căci ia din contră l-ai și romanizat.

Preotul rom.-cat. cu ajutorul antistiei comunale și-a și început rolul, compunându-și un conspect în care a vârat pe toți aceia, cari i se părea, că ar fi fost cândva unguri.

Văzând, că așa nu-și ajung scopul, au început a face din „Suci” Szöcs, din „Roșiu” — Veres, pe acei, cari cu zeci de ani înainte au venit din România din satul Fărcaș — și oamenii de aici au început ale zice Fărcașiani i-au luat drept unguri — așisderea pe Husăreni, cari își trag originea de lângă Bistrița unde cineva din strămoșii lor ca grănițer a fost husar de unde le-au și rămas numele; apoi Cioncani, cari își trag originea de pe lângă Făgăraș — și după afirmarea recte spusă lor — căci i-au întreat de unde își au numele de Cioncă mi-au spus, că un strămoș de al lor și-a pierdut în luptă o jumătate de mână și au început ai zice „Ciontu”, iar aici i-au făcut „Cioncani” — și numele lor adevărat e Radu, care și astăzi îl poartă. Ba să apucă Dumnealor și de niște poloni gr.-cat. Venind părinții lor din Polonia și stabilindu-să aici ei au fost gr.-orientali iar copii lor toți au trecut la gr.-cat și toți afară de unul umblă

îmbrăcați în portul românesc având de soții tot românce. Numai continuu cu acestea — căci atunci ar trebui să însir toate familiile, cari locuiesc aici și pe cari administrația ungurească în frunte cu plebanul lor îi află de unguri.

Cu astfel de apucături și-a început plebanul opera lui de maghiarizare — iar noi, cari suntem 4 preoți aici — și cari nu cedăm dintr'al nostru a început administrația cu șicane. Astfel pe un tinăr, care voia să se căsătorească — l-a respins — cauza ca în extrasul matricular e gr.-cat. și nu rom.-cat, și încă horibile dictu — un dascăl dela o școală de stat — apostrofează pe catehet — care striga pe copii pe numele lor de exemplu „Suci” cu cuvintele „*kérem tisztelendő Ur, nekem ne oláhositsa a gyermekeket ne csindljon „Szöcsből” — Suciut și altele, ba au mers mai departe — a început plebanul a ațâța pe mulți credincioși ca să nu plătească nici un fel de repartitie, căci ei nu sunt datori la așa ceva — și pe un curator cassar la apostrofat el, preot rom.-cat. că *zarol* fiindcă incasează repartitia aprobată de forul nostru suprem dela credincioși de aceia, cari îi cred de ai lui*

Noi, la rândul nostru, vom ști apăra drepturile noastre și nu ne vom lăsa intimidați de apucăturile șoviniste ale năimitului frate în Hristos?

Un preot.

Corespondență din Orade.

Concertul „Hilariei”.

Noi Români copleșiți de marea străinizmului din Oradea, avem o singură instituție culturală românească: „Hilaria” societate de cântări.

N'avem prilej să ne desfătăm sufletele

FOIȚA.

Din largul mării.

De patru zile mugetul înfiorător al furtunei gonea cu furie sălbatecă munții de valuri peste care vasul urca și cobora șovăind în stânga și în dreapta.

Noaptea se lăsase neagră și plină de vuet iar valurile loveau cu furie sticla rotundă și groasă a cabinelor.

În vârful catargului tremura lumina roșie a felinarului de poziție, ce pe întinsul pustiu părea o candelă într'un cimitir. La proză¹⁾ marinarul de quart învelit într'o manta cu capișonul tras până peste ochi, veghea tainic, visând poate la scumpa și dorita lui patrie.

Departa prin păienjenishul nopții, încă se mai zărea la intervale scurte lumina puternică a mărețului far „Bon”, de pe coastele nordice ale Africei, care în depărtare părea un luceafăr a cărui lumină se stingea și se aprindea în acel loc, unde cerul negru își scâldea marginile în spuma mării.

Aceasta era una dintre cele mai grozave nopți furtunoase, care aduse totdeauna

¹⁾ Partea dinainte a vasului.

și nenorocirea unuia dintre cei mai vechi și mai iscusiți dintre marinari. Dar cum totdeauna după furtună vine și timp frumos, văzurăm după atâtea zile mohorite un cer senin și albastru ce se oglindea în fața mării limpede ca cristalul în care razele soarelui primăvăratec se răsfrângeau, trimetându-și surăsul de aur peste toată nemărginirea albastră. Vasul ca un erou care eșise învingător, înainta cu fală spintecând cu pieptul său de oțel această pânză azurie, lăsând în urmă o diră albă de spumă ca un nou-raș destrămat ce să resfață pe întinsul senin al cerului.

La proză marinari adunați, discutau despre grozava nenorocire ce lovise pe sârmanul lor șef, care în timpul furtunei voinde să lege felinarul de poziție ce se deslegase în aceea noapte, a căzut de pe scara de fringhie dela o înălțime destul de mare, rănindu-se grav la cap și fracturându-și câteva coaste.

O adiere de aier cald aducând șgomote depărtate de port, ne îndreaptă privirea spre o dungă neagră, care în păienjenishul depărtării părea un uriaș tolănit pe brânci peste fața apei. Erau coastele Egiptului.

Comandantul adună oamenii de serviciu, dă instrucțiuni necesare pentru curățenia vasului, cum se face de obicei când vasul se apropie de vre-un port. Soarele își revărsă ultimile raze, învăluind întregul vas

într'o aureolă de aur. Șgomotul portului cu șuerături de vapoare și fabrici, se apropia din ce în ce mai mult. Pe timp ce înaintam perdeaua nopții se lăsase pretutindeni și o dără de lumină roșie se vedea la suprafața apei ca o limbă de foc. Un șuierat ascuțit de sirienă sfășie tăcerea nopții, vestind intrarea vasului în port. Trecurăm printre cele două faruri cu lumini albastre, făcând un semi-rondou, pentru a ne apropia de cheiul portului Egiptean „Alexandria”. Manevra începu sub comanda șuierăturilor de șignale, ce se repetau pentru fiecare manipulare iar timonierul¹⁾, cu o desăvârșită atențiune își exersa funcția sa, de stăpân al cârmei.

Un huruit asurzitor și ancora căzu în fundul bazinului iar barca primii un capăt al porâmei²⁾, pe care îl duse la cheiu unde-l și legă. Debarcară parte din echipaj pentru a mai petrece câteva ciasuri în deplina libertate, visată atâtea săptămâni, exilați între cer și apă, iar restul după regulile quartului, rămasă la bord, fiecare la postul său.

A doua zi dimineața când primele raze de soare se iviră pe cer, mișcarea portului începu șgomotoasă.

Vinciurile³⁾ tremurau sub puterea măr-

¹⁾ Cârmaș.

²⁾ Fringhie.

³⁾ Mașini cari servesc la descărcarea mărfurilor.

cuprinse de grijile traiului de toate zilele, n'avem unde să ne stămpărăm setea după arta românească, după manifestarea pașnică și recrearea ce ne-o dă cultura noastră specific românească. E o trebuință arzătoare aceasta, și totuși atât de rar avem parte din ea, atât de ne putem bucura de câte o convenire de a noastră, în care să trăim clipe de înălțare sufletească nestingerite de amarurile și neplăcerea vieții de toate zilele.

După reprezentațiile date de trupa minunată și inbită alui V. Antonescu, parcă s'a pornit o desrobire a sufletelor din nepăsare; s'a descătușat dorul tuturor spre cultură românească; s'a pus la o parte interesele zilnice mici și mari și s'a pornit o viață mai intensivă românească.

De aceea am primit cu bucurie vestea, că „Hilaria“ dă o serie de concerte; vedem într'aceasta zorile unei vieți sociale românești, întru cât ne lasă s'o înfăptuim cercul de activitate a fiecăruia aparte, care cerc de activitate cuprinde toată vremea din viața noastră.

Concertul dintâiu s'a dat în 1/14 Dec. 1913, în sala festivă a preparandiei noastre. S'a adunat public destul de numeros — ne-am așteptat la mai mulți — și ales. Credem sus și tare, că la celelalte vor veni tot mai mulți și mai mulți, toți românii fără excepție, ca să ne vedem, să ne cunoaștem, să ne adunăm toți, — să ne bucurăm, să ne cercăm și să ne emoționăm de arta noastră toți împreună.

Au fost prestațiuni frumoase și le-am gustas cu plăcere.

După potrivitul cuvânt de deschidere al tinărului avocat Dr. T. Popa, corul „Hilaria“ ne-a delectat cu două cântece: „Numai una“, minunata și cunoscuta poezie a măestrului iubit *Coșbuc*, cu melodia asemenea cunoscută, și „Hora mare“. Dl. Gh. Tulbure

și-a cetit conferența isteată, convingătoare „Rolul și importanța culturai naționale față de cea străină“. Această temă a fost foarte la loc și potrivit aleasă pentru împrejurările noastre, cari suntem amenințați să fim contopiți în marea străinismului, și cari abia avem prilej a ne câștiga și a ne păstra cultura noastră specială. — Intre astfel de împrejurări cultura națională pentru noi are înădărită importanță și rolul ei e înalt și sublim. Conferențiarul a fost ascultat cu interes; ar fi bine și folositor, dacă ar fi urmat sfaturile lui, și ne-am sili toți din răspundere întru câștigarea, păstrarea și lățirea culturii noastre.

A urmat apoi punctul executat cu violina de Dșoara Felicia Feier, acompaniat la pian de dna Nora Hosszu n. Kiss. Executarea acestui punct a fost cu adevărat artistică.

După declamarea poeziei „La icoane“ de Vlăhuta, predată cu simțire de Cornei Pușcaș iurist, au urmat două cântări: „Am o inimă“ și „Cheruvicul“, melodios predate de corul mixt al „Hilariei“, cari pe lângă ocupațiunile lor multe de peste zi, merg cu o siguranță laudabilă la probe, jertfindu-și astfel timpul liber dat spre distrageri de alt soi. Le aducem și în acest loc prinos de recunoștință.

„Hilaria“ și-a împlinit prin acest concert o misiune frumoasă întru consolidarea simțului de tinere laolaltă, și întru întărirea și lățirea culturii noastre, oropsite și persecutate aici la noi, — și ne-a câștigat câteva clipe senine de recreare.

Ni-s'a promis o serie de concerte.

Correspondent.

furilor ce se descărcau din magaziiile vaselor, încercând aierul cu hurnitul lor ce-ți lua azul. În câteva zile descărcarăm tot ce era destinat pentru acest port, încercând în schimb altă marfă și într'o seară când amurgul își tremura lumina cenușie sub pânza rară de ceață care începuse a se lăsa, ridicarăm ancora și părăsirăm acest bazin, care scâldat în pulverea de vâpaie dela diferite vase, părea o mare de foc.

Esșirăm iar în largul Mediteranei, unde noul de ceață năvălind, pecetlui întreaga nemărginire.

La intervale scurte sirena își trimetea în văzduh glasul ei ascuțit și plângător, vestind trecerea vasului.

De câteva zile vâlul de ceață își lăsase perdeaua atât de groasă, în cât cu mare greutate să putea zări prora vasului și arhipelagul de care ne apropiasem. Șerpuirăm cu jumătate viteză printre ploaia de insule cu marginile tivite de spuma dantelată a mării, înaintând prin bezna de ceață ce începuse a se amesteca cu întunericul nopții ce se lăsase.

După atâtea zile posomorite și pline de besnă, soarele unei dimineți voioase, care jumătate scâldat în apele mediteranei, își trimetea potopul de raze imprăștiind aceea negură, care din atâtea zile făcuse o singură noapte, ce părea fără de sfârșit.

Singur în cabina sa, șeful de echipagiu care fusese operat și care nu voise să ră-

mână în spital pentru a se însănătoșa, spunând că de cât să moară pe un pământ străin, departe de ai lui, departe de dorita lui patrie de care e legat prin atâtea amintiri, prefera mai bine un mormânt în adâncul pustiu al mării, deasupra căruia valurile îi vor cânta cântecul lor adormitor, ce l-a iubit în totdeauna, singur dar, sta și asculta povestirile vesele ale marinarilor încântați de atâtea frumsetă a acelei zile. Sufletul i-se umplea de jale, gândind la nenorocirea ce-l lovise și care-l izolase între pereți înghețați ai cabinei. Gemetele se repetau mai dese și mai înăbușite iar moartea care nu întârzie, sta acum la pândă așteptând momentul prielnic. După dorința lui care era și ultima licărire a vieții, comandantul adună pe toți în jurul patului său, ca prin ei să-și ia rămas bun dela această lume pe care în curând trebuia s'o părăsească. Le ținu o mică cuvântare prin care arată bravura acestui neobosit marinar, care și-a sacrificat viața pentru datoria serviciului, uitând că departe, atât de departe, îl așteaptă cu sufletele pline de iubire și de dor, o mamă, o soție tină și trei copilași, care poate în fiecare zi întreabă, — mamă, când vine tata? — iar mama cu lacrimi de bucurie că și copiii îl doresc, îi sărută pe frunte numărând în gând zilele ce-au mai rămas până la sosire. (Va urma)

Sinoadele protopopești de toamnă.

Tractul Dârgei.

(Acum când s'a deschis coloanele „Unirii“ pentru sinoadele protopopești de toamnă, nu trebuie să uităm sinodul de toamnă al tractului protopopesesc Dârgea. Și mai ales pentru aceea, că tractul acesta — vestit pentru Dârgea — devine vestit și după sinoade.) Până când cetim că în alte tracte protopopești se prezintă preoții în număr mai complet, să cetesc dizertații, să discuta, până atunci preoții din tractul protop. al Dârgei negligă cu totul a se prezenta la sinod. Deunde s'a întâmplat în toamna asta, că din 23 preoți tractuali s'a prezentat numai 9, și dintre cei 14 absenți, abia s'a legitimat 2, ceilalți au tăcut.

Dizertații de 10 ani abia s'a cetit 2 până când în tract sunt atâtea preoți vrednici. Ori poate preoții abuzează de indulgența șefului tractual, care atăcat fiind de ceva morb, nu se poate valida, că numai așa să poate explica indiferentismul ce domnește între preoții tractului. Astfel se întâmplă, că nu se prezintă cel destinat pentru a diserta ori pentru a perdisca la unul din cele 2 locuri de peregrinaj ce le avem în tract, dar nici nu-și trimite senza, ca să se poată lua alte dispoziții. Așa a fost și la sinodul din toamna asta, de invitat toți au fost invitați, dar numai 9 s'au prezentat. Mersul sinodului dealtcum a fost foarte simplu că deodată ne-am pornit cătră casă, dar iar ne-am reintors și șeful s'a pus în fruntea mesii, unul cu multă sirguintă scriea ceva în protocol, unul vorbește în gesturi cât mai largi — neascultat de nime — posibil despre congruă. Un bătrân ședea dus pe gânduri pe-o bancă a școlii, doi pipau la cup-tor, trei mai tinere vorbeau ceva la o fe-reastă — năcazuri familiare. S'a trimis apoi — risum teneatis — o motiune cătră Preav. Conzistor, pentru urgitatea congruei, că noi nici acum nu-o căpătasem.

După toate acestea obosiți — de drumul de dimineată — ne-am reintors cu toții la ale noastre desiluzionați, neștiind că oare dela sinod ori dela o șezătoare ne re-intoarcem.

Unul dintre cei prezenți.

Correspondență.

(De pe valea Someșului.)

De când și-au luat început obicinuitele alegeri pentru congregațiile comitateneze, preacunoscut pentru coloritul oficios din samă afară și absolutist, de cari sunt stăpânite, mi-a plăcut să urmăresc cu luare aminte mersul lor șablonistic.

Din celea decurse până la datul de mai jos mi-am putut face numai o icoană din celea mai triste despre lipsa totală de solidaritate a noastră, precum și despre multele și bagatele motive, cari ne-au procurat înfrângerile aproape în toate cercurile electorale.

Mulți au cercat și de data aceasta șfă-tul celor interesați cu experiența trecutului, eventual oțeliți în luptă, ca să nu mai amintesc directiva, care să aștepta din partea comitetelor cluburilor comitateneze, învăluite în haina obscură a indiferentismului.

O parte te îndrumă la vechea pasivitate, o parte își vede de aranjarea trebuoanelor zilnice, ocrotindu-și interesele personale, iar ceilalți „*rarinantes in gurgite vasto*“, să luptă, să agită nesprijiniți de cei chemați.

Nu sunt pătruns și adâncit în tainele unei politici militante; după celea experiate până aci, totuși îmi place a distinge nițel.

Să fim pasivi față de alegerile pentru cameră, acolo, unde n'am avut și nu putem avea nici o rază de izbândă, înțeleg și, în sine nu invoalva nu știu ce taină. Activitatea parlamentului eșită la suprafață este urmărită și controlată de ochii ațintiți ai lumii civilizate.

A fi pasiv față de alagerile congregaționale este cer și pământ. Comisiile alese tacite și cu voturile noastre ne izbesc, ne improască și pângăresc pân' și celea mai firești și elementare drepturi. Activitatea nu-le este controlată de nimenea, așa dară fac ce vreau, iar, că ce vreau și-ar vrea domnii aceștia o știu prea bine, *să ne bea într-o lingură de apă*.

Câte decizuri, lipsite de echitate după ce loialitate nici vorba nu poate fi, șicanării de școală, contribuiri neiertate fiind-că nu-i controla nimenea, iar ei trec în ochii celor mai mari, ca buni patrioți.

Iată deci pentruce, după a mea smerită părere —, ni se impune aci o luptă solidară, o luptă intențită și desinteresată. Bine a zis cineva, că până atunci, până când nu vom fi bine închegați, mântuim, când e vorba de-o luptă politică-națională —, o muncă sisifică.

În comitatul Clujului, unde să pun pe-deci în înaintarea culturală a neamului nostru, abia în cercul Cojocnei a scos urna la biruință, trei români, pe advocații Nemeș și Pordea și pe preotul Ciortea. S'au dat 170 de voturi, dovadă că partidul nostru a luptat solidar și cu tact.

Să amintesc ceva și despre cercul căruia stă un pretore, ținut în postul acesta, mai mult prin legăturile familiare, decât prin însușiri deosebite.

În cercul acesta avem mulți alegători români, deși nu majoritatea. De altă dată să impunea pasivitatea, de data aceasta, de se observa numai cât de cât solidaritatea, urna putea scoate biruitoare lista națională, după-ce abia s'au dat 17 voturi, alegându-se niște personalități pe cât de necunoscute, pe atât de dubioase.

A trebuit ca și aci să ni să spargă solidaritatea pentru niște interese materiale și a trebuit ca românii, strănși în șiruri tari, deși puțin, vre-o 22, să fie momiți de cei cu musca pe căciulă și îndemnați să se apropie de urnă.

Onoare lor însă, că au rămas solidari sub conducerea tinărului și abilului avocat Dr. Virgil Rusu, dând o strălucită dovadă, că dacă domnii să știu învrăjbi pe contul întâetății, preferând interesele mari naționale, niște țărani harnici, destoinici și neînfricați, cu toate amenințările, au știut să urmeze glasul inimii.

Îți era mai mare dragul să-i vezi la olaltă, oareșcumva mândri, că s'au putut învinge pe sine. Aceștia erap feneșenii în frunte cu cassarul comunal Vasiliu Caian, un strănepot a marelui binefăcător Demetriu Caian.

Ei au știut contrage asupra-le ura și

indipnarea slujbașilor, pe când domnii, cari ar trebui să le premeargă cu pilde, ambițiunii femeilor. ca la poruncă, sparg rândurile. Vorba vine: impart sfaturi și apoi dau cu băta în baltă.

Așa putem ținea la cursuri de analfaști și conferințe, dacă nu știm turna cultura câștigată în forma unor caractere solide și neclătite.

Adevărata cultură să vădește prin fapte și nu prin vorbe, iar nouă fapte te trebuiesc și nu vorbe și mai ales vorbe goale.

Fie și comunicările acestea ca un lanț lângă celea multe, ca astfel văzându-ne, că ce putem și ce suntem, să ne putem cunoaște și să ne știm orienta.

Correspondentul.

Pagini științifice.

Razele catode, razele Röntgen și radiul.

De *Traian German*
profesor la gimnaziul din Blaj.

(Continuare).

De sine se pune întrebarea, că ce sunt razele acestea, pe cari le emit materiile radioactive. Pe cale experimentală — am văzut și mai sus un metód de experimentare — e dovedit, că razele α și β sunt particule materiale înfinit de mici, părți dintr'un atom, încărcate cu electricitate, pe cari corpul le aruncă din sine, iar razele γ nu sunt particule materiale, ci numai vibrări, oscilațiuni electromagnetice, dar neregulate, cari se produc în urma ciocnirii între sine și cu particulele de aier a particulelor din razele α și β . Aceasta e ipoteza, presupunerea bazată a științei de azi.

Prin ipoteza aceasta se pot explica toate proprietățile materiilor radiante. Vom lua pe rând proprietățile mai de seamă, mai ales acelea de cari vorbește azi și lumea laică, cu o fantazie foarte enervată de reclamele ce să pot ceti zilnic la „mica publicație“ a ziarelor — cetim ba despre o lampă „radium“, ba un cuptor „radium“, ba am ajuns pân' acolo, mulțămită concurenței adevărat americane, să putem ceti chiar și despre cremă „radium“ pentru ghețe.

Materiile radiante sunt un izvor permanent de căldură. Căldura desvoltată de preparatele de radium e așa de mare, încât se poate arăta pe cale experimentală. Astfel *Curie* și *Laborde* au aratat, că radiul în timp de 1 oră topește o bucată de gheață, al cărei pond face cât pondul radiului, prin urmare 1 gr. radium desvoaltă atâta căldură, câtă se recere, ca să-i ridice temperatura unui centimetru cubic de apă la 80°, — după măsurile mai recente la 134.7° —, sau la 1 decilitru de apă cu 1°.

Materiile radio-actieve în continuu desvoaltă căldură. Așadar — cel puțin o parte din căldura pământului se poate atribui radiului ce să află în el. Dacă radiul ar fi uniform împrăștiat în pământ, atunci tot la 5000 tone s'ar veni 1 milligramm de radium. După *Strutt* însă radiul se află numai în straturile superioare, așadar ca să faci o concluzie la căldura câtă ar desvolta-o ra-

diul din pământ — nu se poate. E fapt însă, că o mare parte a căldurii pământului o dă radiul.

Altă proprietate e, că în întunec luminează, dar lumina aceasta e așa de slabă, încât și lumina radiată de un lieuriciu e mai intensivă. — În acestea stă amăgirea publicului, când aude vorbindu-se de radium și peste tot de materiile radiante: își închipuie, după informațiile nechemate, lucrurile acestea ca ceva ne mai pomenit — au dreptate —, și de aici plecând vede toate proprietățile în dimensiuni uriașe. Am avut ocaziune să mă conving, vorbindu-mi-se despre descoperirea radiului, că ce însămnătate nu numai științifică, ci și economică are aceasta descoperire, căci de-aci în colo ori cine își va putea câștiga o bucatică de radium, acela nu mai e silit să se îngrijască de lemne pentru foc, nu e silit să țină în casă cuptoare, să poarte یرica, că se va aprinde casa nefiind hoarnele măturate, nu va fi silit să cumpere lampă, să se murdăriască cu petrolu etc. pe tema aceasta mi-a vorbit de-o mulțime de avantagii, — căci radiul e foc și lumina la casă. Pagubă, că n'a amintit, că nu-i de lipsă nici crema de ghețe cea obicinuită, căci este o invenție nouă cu o mulțime de avantagii: crema radium! Din cele spuse mai sus poate vedea ori cine, că cel ce își face reclamă vre-unui fabricat, că luminează, sau încălzește ca „radium“ — nu multă laudă pune pe el, cei puțin înaintea acelor, cari știu ce e radiul. (Va urma.)

Reviste.

Situația în Bulgaria. Guvernul bulgar, rămânând la alegerile din urmă în minoritate față de opoziție, a fost necesitat a se adresa deocamdată celui mai puternic partid opozițional, partidului agrar invitându-l la o colaborare. Agrarienii bulgari au răspuns la înitarea guvernului punând următoarele condiții:

1. Toți colonelii și generalii să fie scoși din armată.

Cel mai mare grad să fie acela de locotenent-colonel.

2. Să nu se încheie nici un împrumut.

3. Să se micșoreze lefurile tuturor funcționarilor superiori.

4. Sa se modifice art. 17 din Constituție.

5. Să se declare oficial că Bulgaria vrea să ducă o politică pașnică.

6. Să se reducă la un an stațiul în armată.

Din Sofia se mai anunță:

Rezultatul tratativelor a fost defavorabil guvernului, întrucât agrarienii au respins propunerile primului ministru.

Partidul agrar a hotărît să depună în Sobranie câteva proiecte

de legi, din cari se vor putea vedea ce atitudine vor adopta agrarienii față de guvern și Coroană. Primul proiect de lege prevede reducerea listei civile a regelui. Al doilea proiect de lege se referă la desființarea apanagelor principilor regali. Agrarienii vor cere ca să se plătească principilor numai salariul conform rangului ce-l ocupă în armată.

În cercurile politice se crede că pozițiunea cabinetului Radoslavoff e complect zdruncinată. Probabil că regele va însărcina pe Malinoff cu formarea noului cabinet. Malinoff va dizolva Sobrania și va face noi alegeri, sperând că ele vor da un rezultat mai favorabil.

Curs cantoral de șase săptămâni.

În conformitate cu decretele Venerabilului Sinod arhidiecezan ținut la 22 Noembrie 1906, p. IX. deschidem un curs de șase săptămâni pentru calificarea cantorilor, cari încă nu au diplomă de cantor, precum și pentru aceia, cari doresc să-și câștige calificarea prescrisă pentru cantori.

Cei ce doresc să fie primiți la acest curs să-și înainteze cererile prin oficiul parohial și protopoposc acestui Conzistor arhidiecepsc până în 15/2 Ianuar 1914.

Cursul să începe în 1 Februar n. 1914.
La rugare să se alăture:

1. Extras matricular de botez dela oficiul parohial gr-cat. concernente.

2. Atestat dela oficiul parohial al comunei bisericesti, în care plinește slujba de cantor, ori în carea locuiește.

3. Alte documente referitoare la slujba bisericască de până aci și la pregătirea școlară.

La acest curs vor fi admiși:

1. Numai acei aspiranți români gr-cat. cari vor dovedi, că au plinit cel puțin 18 ani ai etății, și sunt deplin sănătoși.

Toți candidații înainte de începerea cursului vor fi vizitați prin medicul arhidiecezan, spre care scop în 31/18 Ianuar 1914 trebuie să fie în Blaj.

2. Cei-ce au auz muzical și au glas limpede.

3. Cei-ce știu ceti și scrie bine cu litere latine, și știu ceti și cu litere cirilice.

4. La cererea pentru a fi admiși la cursul cantoral, să alăture timbru postal de cel puțin 40 fileri și să arete precis numele comunei, unde să se trimită rezoluțiunea, cum și posta ultimă.

5. Cei-ce vor fi admiși la curs, au să-și aducă perină, strajac și țol pentru coperit, și în tot timpul cât va dura cursul au să se susțină în spese proprii, și au să-și plătească cvartirul.

6. Taxa pentru instrucțiune 20 coroane iar taxa de calificare și a diplomei 10 coroane, — suma aceasta de 30 cor. se va plăti comisiunii cu ocaziunea examenului de susceperă la curs și dela plățirea taxei acesteia nu se scutește nime.

Diverse.

Măne Vineri fiind sărbătoare — S. Nicolau arhiepiscopul din Mira Liciei, făcătorul de minuni — numărul proxim al „Unirii” va apărea în 23 Decembrie crt. la orele îndatinat.

Fundațiune preotească. Afăm, cumcă parohul Uifalăului din districtul Fărăgău, M. On. Ioan Moldovan, viceprotopop on., și-a veșnicit numele său prin o sumă de Cor. 6,251 — dată în grija Ven. Capitlu metropolitan împreună cu literele fundatiionale.

Banii după moartea fundatorului servesc pentru stipendii la studenți și ajutoare la meseriași; iar în cazuri excepționale de interes general, se lasă mână cu totulliberă Ven. Capitlu, să-i folosească pentru ce e mai de lipsă. Fapta se laudă de sine. Și până acum a ajutat dânsul pe mulți.

Di Titu Maiorescu prim-ministrul României a fost decorat de M. S. Regele conferindu-i-se Colanul Ordinului Carol I.

Tren îngropat. Din Șemniț să anunță, că în 15 Decembrie c. între orele 11 și 12 noaptea prăbușindu-se, o parte a tunelului ce trece pe sub stâncă Terras, trenul în mersul său prin tunel a fost îngropat sub dărâmături. În cât se știe până acum, au fost scoși de sub dărâmături 7 morți și 27 răniți.

O pagină istorică pentru cavaleria română. Cetim în „Drapelul”: Generalul român Bogdan, cel care cu divizia sa de cavalerie a capturat brigada bulgară dela Ferdinandovo și care pentru această faptă de bravură a fost laudat și decorat de Regele Carol cu „Coroana României” în gradul de comandor, a adresat diviziei sale următorul ordin de zi:

Ofițeri,
Subofițeri și Soldați.

Majestatea Sa Regele, părăsind sala de ședințe a Adunării Deputaților după cetirea Mesagiului și străbătând rândurile formate de ofițerii generali și superiori, a binevoit să se oprească în fața mea și întinzându-mi mâna să-mi spună:

„Vă exprim mulțumirea Mea pentru frumoasa acțiune ce ați avut în Bulgaria și modul cum a-ți îndeplinit-o, făcând să reiasă valoare cavaleriei române. Sunt satisfăcut că pot să vă eprim această mulțumire, astfel ca să fie auzită”.

Această înaltă răsplată, pe care Majestatea Sa a binevoit a mi-o acorda, nu mi-se cade numai mie: ea se răsfrânge deopotrivă și asupra voastră.

În activitatea voastră neobosită și în devotamentul și patriotismul de care erați însuflețiți, am găsit sprijinul de care aveam nevoie în îndeplinirea misiunii ce mi se încredințase.

Numai lucrând toți într'un gând și suflet, am putut atrage asupra diviziei noastre, înalta mulțumire a Majestății Sale.

Cuvintele ce mi-au fost spuse, să nu fie numai răsplată, dar și îndemn neîncetat la muncă fără preget. Ele să fie izvorul la care să vă adăpați în pregătirea pentru ziua cea mare, când ve-ți fi chemați să vă jertfiți pentru țară și tron.

Să rămână neștearsă în mintea noastră și scrisă cu litere de aur în analele corpului, ziua, când prin comandantul vostru, șeful suprem al armatei, și-a exprimat înalta Sa mulțumire nouă tuturor și într'un glas și o gândire, să strigăm: Trăiască România, Trăiască Majestatea Sa Regele. Comandantul diviziei I de cavalerie (ss) General Bogdan.

S'a aflat Mona Lisa. A făcut înainte cu 2 ani mare senzație dispariția celebrului tablou Mona Lisa datorit penelului Leonardo da Vinci. Tabloul a fost proprietatea muzeului Louvre din Paris și e de valoare fabuloasă. Poliția celor 4 continente a căutat zadarnic după hoți și toate telegramele câte au anunțat din mai multe centre ale lumii reafierea Mona Lisei s'au dovedit neintemeiate. Acum să anunță din Firenze, că Mona Lisa a fost aflată și iscusitul hoț deținut. E un italian cu numele Perugia, care în ziua dispariției tabloului a lucrat în Louvre și atunci i-a venit voia să-l ia tabloul din muzeu și să-l ducă cu sine în Italia. A voit prin acesta — zice hoțul — să se răzbune pentru multele monumente de artă pe cari Napoleon cel mare le-a dus din Italia în Franța. Perugia a oferit tabloul unui anticar, care recunoscându-l a avizat poliția, de unde a sosit la fața locului un comisar de poliție care a deținut pe Perugia.

Murășul navigabil. Astă primăvară camera de comerț și industrie din Arad a pregătit un memorand, care prin o deputație a fost prezentat primului ministru Tisza. În acest memorand s'a cerut, ca Murășul să fie făcut navigabil, ca astfel industria și comerțul să poată lua un avânt mai mare.

Acum cetim, că aceeași cameră a urgit prim ministrului rezolvirea acestei chestiuni importante rugându-l, ca cheltuielile acestei lucrări să nu rămâie afară din preliminarul statului. Prim ministrul Tisza a răspuns acum președintelui camerei Ottenberg, că după ce revarsarea apelor a cauzat mari stricăciuni, cari toate vor trebui reparate din bugetul statului, deocamdată nu se poate declara, dar promite că va ținea în evidență și pentru rezolvirea acestei afaceri importante va face tot ce numai e cu putință.

Pungaș de tren prins și apoi scăpat Din Cluj să anunță, că în trenul personal de pe linia Clujului între stațiunile Eșed—Rév într'un vagon de cl. III să afla un pungaș care la o femeie din Huedin i-a șterpelit portmoneul cu bani și afară de aceasta a mai furat bani dela mai mulți călători. Călătorii punând la ochi pe „Cavalerul” bine îmbrăcat l-au încunjurat ca neputând dispărea dintre ei să-l predea poliției.

Pungașul, se vede, a observat capcana în care se afla și la un moment dat, între stațiunile minelor de gips dela Agriș, a sărit din vagon pe o fereastră. Călătorii atunci au ezat de signalul de alarmă, prin ce trenul a fost oprit și toți spăriați s'au scoborit din tren și au luat-o pe urma lui, dar nu l-au mai aflat. Despre acest pungaș îndrăzneț se susține, că-i pe linia Oradea—Segedin și-a practizat meseria, furând din buzunarul unei femei 47 coroane și mai târziu dela un soldat 5 cor. 40 fil. Atunci precum și acum n'a fost prins, și de aceea să dedă la întreprinderi mai mari.

Sirolin
„Roche”

Recomandat de medici în toate
îmbolnăvirile Organelor de respirație

În morburile de plămâni,
Cataruri bronchiali,
Tusă convulsivă,
Scrofuloasă copiilor.

Se află în toate Apotecele
cu 4 Coroane sticla.

Partea Literară.

Vizitație canonică în Maramurăș.

27 Iunie — 24 Iulie 1913.

(Continuare).

Casă parohială nu este. Școala e de lemn, necorespuzătoare legii, nu e inzestrată cu recvizitele prescrise. Casa docentală de lemn cu 3 încăperi, una cu școala. Sunt asigurate la Transilvania. Grădina de pomărit comunală. Ingrăditura în jurul bisenicii de piatră, în jurul școlii de scânduri. Poporul concurge cu 700 cor. la susținerea școlii. Preotul are lectical mic. Pentru prohod mare dela 2—16 cor., cel mic 4 cor., feștanie 2 cor., maslu 4 cor., cununie 8 cor., misă 1 cor., deslegare 2 cor., botez 40—80 f. Cantorul pentru prohod mare 2—4 cor., mic 1 cor., feștanie 40 f., maslu 80 f., cununie 3 cor. 20 f., misă 20 f. Parohia are «Rozălia gör. kath. pecsétje».

Numărul locuitorilor.

Numărul locuitorilor în 1910 era după statis'tica oficioasă 2759, dinte cari 1960 gr.-catolici, iar Români 1933. Dintre gr.-cat. 27 se mărturesc deci Maghiari, cari împreună cu 32 Izraeliți și 18 romano-catolici și 5 reformați dau contingentul de 82 Maghiari, câți se mărturiseau a fi în 1910. Dintre 775 Izraeliți 743 sunt arătați Nemți. Este și un gr.-or. Dintre toți locuitorii 298 știu ungurește, iar 383 știu scrie și ceti.

Prunci dela 6—11 ani au fost 420, dinte cari 3 părți Români fără școală și învățator cum se cade. Au 7511 jughere catastrale și locuiesc în 586 case aproape exclusiv din lemn. Și aici sunt mai multe femei 1383, decât bărbați 1376. Din tot cercul de aici sunt duși mai mulți în alte țări: 33.

După conscrierea preotului din 16 Ianuari a. c. sunt 1990 suflete gr.-cat. Un spor dar 30 suflete în 3 ani. Câte 8 prunci are: Mirza Gheorghe, Popan Niculae, Tiselita Costan, Tomșa Petru, Tomșa Iuon, Taud Mihai. Chiar 9 are un alt Mirza Gheorghe, Petrar Gheorghe și Taud Vasile. Sunt apoi cu 7 prunci: Butar Iuon, Florea Ștefan, Mirza Vasile, Popan Iacob, Petrovay Maria, Roșca Iuon, Tiselitia Vasile, Timiș Nicolai, Unguran Gheorghe. Cei mai mulți au 1—3 prunci.

Familii.

Familii mai răspândite sunt: Ardelean, Butar, Brumar, Belea, Csornej, cum se scrie în lista de conscriere, Grigutiă. Kondrat, Kaja (?), Kokirka (?), Liorgyan recte Leordean, Mirza, Orzak sau Orzac, Popan, Petrar, Petrovay, Roska (Toșca), Titeliția, Tomșa, Turda, Timiș, Uglea, Ungurean, Visovan. Sunt apoi nume ca: Bud, Bedei, Buhniczky, Boboni, Boș, Csontos, Csuteu, Dunka, Darvay, Feth recte Făt, Faur, Florea, Hogyă, Jurka, Jaga, Dán, Hracsestyán=Crăceștian din satul Crăcești, Kovács, Kindriș, Kimpan, Morar, Molnar, Miháلكó poate Mihalca, Nan, Paul, Pop, Pokenuk, Puj, Petreus, Püchler, Rednik, Renkala, Strelenciuk, Sustic, Ștef, Szücs=Suciu, Száv=Sav, Vancsa=Vancea, Zmikala etc.

Cum și scrierea numelor arată despre o mișcare și vieță conștie românească nu poate fi vorbă încă. Școală au slabă, învățator numai câte-odată, membri la Astra nu se înscriu, foi românești nu cetesc, inteligența notar: Dán János, subnotar ginerele notarului Jurka etc. maghiarizați, copleșiți de Evrei, cari au cuprins mai întreagă

strada principală au lipsă Români de o puternică zguduire ca să se trezească. E lipsă de aceasta cât mai curând, căci Rozavlea e an Sat mai central, unde Evreimea nu ține așa mult la nemție.

Cu puține speranțe pentru viitorul apropiat părăsim moșia lui Ioan voivodul de pe la 1400 pentru a merge la

Strimtura—Szurdok.

Spre Strimtura. Primire interesantă.

Pe drum ne neliniștesc 5 automobile ale societății de petrol din Săcel. Adăugând, că și drumul a fost stricat plin de pietri și nisip pe urma apelor, ce s'au revărsat, n'am avut o călătorie prea plăcută. Timpul e însă frumos. Dealurile șe apropie, valea se strimtează, cum arată și numele comunei Strimtura.

În Strimtura la poarta triumfală o mulțime de popor. De-a dreapta Români, de-a stânga Evrei. Venise și protopretorele Solcz Béla, căci ne apropiam de sfârșitul cercului său. Poarta triumfală fără inscripție cu 2 steaguri în colorile patriei. Bineventează notarul Moiş, ungurește, asigurând pe Preasfinția Sa, că comuna politică sprijinește biserica. — Imi și spunea unul din pretori, că Vas. Ilniczky e cel mai bun prietin cu notarul și toate le fac laolaltă. Cu fijuratul asemenea. La sfârșitul vorbirilor protopretorele Solcz adresându-se către Români stiga din toate puterile «să trăiască». Părea, că vrea să demonstreze. Pagubă, că eram la sfârșitul cercului Dsale. Incepe a deveni din ce în ce mai simpatic. — Poate să aibă bunăvoință și să se îndrepte după Români, dacă ar vedea putere și conștință la ei. Ar spijini poate mai mult și bisericile și și pe preoții români cu sentimente mai pronunțate, deși imi spunea un venerabil preot, că acum — decând cu înființarea despărțământului Vișău—Iza al Astei — nu spijinește destul pe preoți. Nu știu față cu poprul sau cum?

Față cu pretorele dascălul de stat din Rozavlea de altă parte, — numele nu impoartă, — strigă iar cu glas înalt către Evrei și apoi Români «éljen». S'au amestecat glasurile dar au prevalat totuși Români.

Români par un popor brav, frumos trupește. Observi bărbați și femei foarte frumoase. Am văzut însă și 2 tipuri de rusniac. Unul e făt sau ceva față bisericească. Ți-e mai mare dragul însă de ceialaltă, toți oameni frumoși, figuri inteligente. E mare deosebirea între Strimtura și Rozavlea.

Biserica.

Biserica e mică, slabă, mai ales pentru o parohie așa puternică și mare cum e Strimtura. În 1910 erau după statistica oficioasă 2908 gr.-catolici. Atâți credincioși au o bisericuță, că abea dacă poate cuprinde 400 oameni cu pod cu tot. Au în schimb o casă parohială frumoasă, zidită sub fostul paroh-protopop Antoniu Kováts, care a preoțit acolo dela 1889—1900. Au și o casă comunală și mai frumoasă și o jandarmărie asemenea. Școala confesională e însă în stare slabă, biserica și mai slabă. — Rugăciunile se recitează în liber. Rs. Domide predică cu multă căldură purcezând din acelaș text ca în Rozavlea. La sărutarea sf. cruci s'au prezentat 968.

(Va urma).

Dr. V. Moldovan.

In atențiunea tăetorilor și-a
comersanților de lemne!

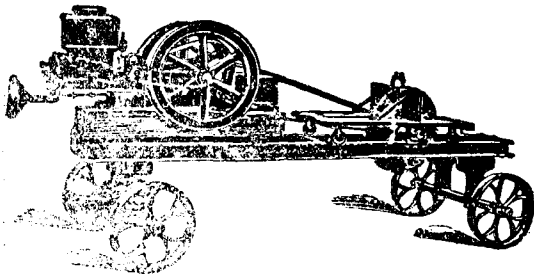
Inainte de a-ți prevedea atelierul
cu motor, nu întârzia a cere preț-
curentul nostru ilustrat cu

fireze și bârzi cu motorul
original american

WATERLOO

despre cari e știut în general, că s'au
dovedit pretutindenea de celea mai bune

(67) 3-13

Se poate afla numai la **DÉNES B.**
societatea comandită:
Budapesta, V., Lipót-Körut 15
Coală de preț și deslușiri gratuite.

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din
viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Semi-
narului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat
2²⁰ cor.

Balsamul apotecarului A. Thierry

Allein echter Balsam
aus der Schutkeneg-Apothek des
A. Thierry in Pregrada
bei Rohitsch-Sauerbrunn.

este neîntrecut în efect la boalele de plumâni și
piept, alină catarul și curmă durerile cauzate de
tusă. Curmă aprinderi de gât, răgușeli și dureri de grumazi și
ferbințeli. Cu deosebire e bun contra sgârciurilor de stomac și
colică. Vindecă vâna de aur și curățește rinichii, dă apetit, și
ajută la mistuire. S'a dovedit de leac excelent la dureri de dinți,
la dinți găunoși, la mirosul gurei folosită ca apă de dinți întăre-
ște gingiile și gura, încetează mirosul obvenit din stomac în gură.
Mijloc vindecător și sigur contra limbricilor. Vindecă tot felul de
rane, orbat, beșici provenite din ferbințea, unflături, negei, ar-
sură, membre înghețate. In contra durerilor de urechi e un
leac neprețuit. — Să fie la îndemână în fiecare casă, la cazuri
obvenite, mai ales la influență, coleră și alte boale.

Să scriem la apoteca:

THIERRY A. «Îngerul păzitor» în PREGRADA
(lângă Rohitsch-Sauerbrunn).

12 sticle mici sau 6 duple, ori 1 specială mare 5 60 K.

La comande mai mari se dă rabat cucerit.

(68) 3-25

Se află de vânzare.

Portretul Escelenției Sale **Dr. V.
Mihályi** arhiep. și metropolit de
Alba-Iulia și Făgăraș, — în mărime
32/48 cm. costă fco. — 1.10 cor.

Esecuție foarte frumoasă.

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială.*

Se află de vânzare la *Librăria
Seminarială din Blaj*

Icoana dlui I. HRISTOS
și a Preacuratei MARIA

Amândouă fac 4-30 cor. fco. Mărimea
icoanelor 4^{5/70} cm.

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIIU

Strada Cisnădiei 1-5.

Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, me-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu
termin fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigu-
rări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe spose de înmormântare. Mai departe
contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.
p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1912	K. 5,456,645.67
Capitale asigurate pe viață achitate	5,458,689.43
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1912	foc „ 133,667,241.—
	vieată „ 11,740,710.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor. 2,603,400.—

Prospecte și informații se dau gratuit în
birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cereri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

(19) 102-7

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896
premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fier pentru
clopote a lui

Antoniou Novotny

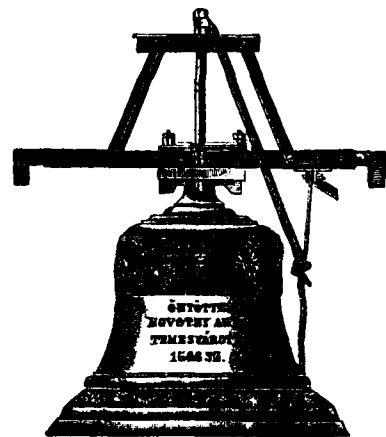
în Timișoara-Fabric

43. 27-52

clopotele găurite

de mine inventate și mai de
multe ori premiate, cari sunt
prevăzute în partea superioară —
ca violina — cu găuri după figura
S și pentru aceea au ton mai in-
tensiv, mai limpede, mai plăcut
și cu vibrarea mai voluminoasă,
decât cele de sistem vechiu, așa
că un clopot patent de 327 kg.
este egal în tonul unui clopot
de 461 gk. făcut după sistemul
vechiu. Mai departe se recomandă
spre facerea scaunelor de fier
bătut, de sine stătătoare, —
spre preadjustarea clopotelor
vechi cu ajustarea de fier
bătut — ca și spre turnarea de
toaca de metal.

Prețuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.